

مبحث: جمع بندی آیات و احادیث دین و زندگی 3-بخش اول

نویسنده: جواد زینلی نوش آبادی - دانشجوی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران

رتبه 210 منطقه 2 (427 کشوری) کنکور تجربی 99 و 158 منطقه 2 کنکور منحصر زبان

درس اول

• رسول خدا: أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ

برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

اندیشیدن باید تداوم داشته باشد تا ارزشمند باشد.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»

نشان دهنده بی‌نیازی ذاتی خداوند

چون خداوند ذاتاً بی‌نیاز است (وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) می‌تواند نیاز سایر موجودات را برآورده کند.

نیازمندی انسان به خداوند، هم در پیدایش است و هم در بقا.

«يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»

هر آنچه در آسمان‌ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می‌کند. اوهمواره دست اندرکار امری است.

نیاز موجودات به خداوند مقطعی نیست، بلکه دائمی و همیشگی است.

درخواست موجودات به دلیل فقر و نیازمندی آنها به خداوند است.

• رسول خدا: **اَللّٰهُمَّ لَا تَكِلْنِيْ اِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ اَبَدًا**

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی

پیامبر، به دلیل خودشناسی و معرفت عمیقی که داشتند به این درک والا از نیازمندی به خداوند رسیده بودند.

انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه اند اما انسان‌های آگاه دائماً سایهٔ لطف و رحمت خدا را

احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوستهٔ او می‌دانند. (سرچشمهٔ بندگی، آگاهی است)

«اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ...»

آیه بیانگر رابطهٔ میان خداوند و جهان هستی است.

اشاره به اینکه همهٔ موجودات وجود خود را از خداوند می‌گیرند و به سبب خداوند آشکار و پیدا می‌شوند

به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. (هر موجودی در حد

خودش تجلی بخش نور خداوند و صفات اوست)

آنان که با دقت و اندیشه در جهان می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

* امام علی (ع): **مَا رَأَيْتُ شَيْئًا اِلَّا وَ رَأَيْتُ اللّٰهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ**

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست.

اشعار مرتبط:

- دلی کز معرفت نور و صفا دید
- به صحرای بنگرم صحرا تو بینم
- به هر چیزی که دید، اول خدا دید
- به دریا بنگرم دریا تو بینم
- به هر جا بنگرم کوه و در و دشت
- نشان از قامت رعنا تو بینم (بابا طاهر)

پیامبر اکرم: تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ

در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

منع از تفکر درباره ذات (حقیقت) خداوند - خداوند حقیقتی نامحدود است، درحالیکه ذهن ما محدود است و توانایی احاطه به ذات خداوند و شناسایی آن را ندارد.

با اینکه نمی‌توانیم ذات خداوند را شناسایی کنیم، اما می‌توانیم به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را بشناسیم (مرتبط با حدیث أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ)

شناخت هستی خداوند - ممکن

شناخت چیستی خداوند - غیر ممکن

درس دوم

امام علی(ع): خدای من! مرا این عزّت بس که بندهٔ تو باشم و این افتخار بس که تو پروردگار منی، خدای من! تو همان گونه‌ای که من دوست دارم، پس مرا همان گونه قرار ده که تو دوست داری.
امام عزت خود را بندگی خدا معرفی کرده است.

حضرت علی(ع) اینکه خداوند متعال، پروردگار ایشان است را افتخار خود معرفی می‌کند (پروردگار و افتخار، هر دو یه دونه "ر" دارند!)

«اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ...»

• بیانگر توحید در خالقیت

خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است.

موجودات همه مخلوق او هستند.

خدا در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

«وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ...»

• بیانگر توحید در مالکیت

چون خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست (توحید در خالقیت: علت؛

توحید در مالکیت: معلول)

«... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

• بیانگر توحید در ولایت

چون خداوند، تنها مالک جهان است تنها ولیّ و سرپرست جهان نیز هست (توحید در مالکیت:

علت؛ توحید در ولایت: معلول) ← مخلوقات، جز به اجازه او نمی توانند در جهان تصرف کنند.

وقتی خداوند به کسی اجازه تصرف در جهان را می دهد به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست،

بلکه بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است (در طول

ولایت الهی)

«قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَىٰ رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»

• بیانگر توحید در ربوبیت

ربّ به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش و هدایت مخلوق به دست اوست.

هر کس که خالق و مالک و ولیّ چیزی باشد می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولیّ جهان است، تنها ربّ هستی نیز می‌باشد.

تدبیر سایر موجودات از جمله انسان، همه از آن خدا و تحت تدبیر او هستند. (مثل رابطه باغبان و خداوند در پرورش گیاه)

* کلماتی مثل تدبیر، پرورش و هدایت، به توحید در ربوبیت اشاره دارند.

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ← بیانگر اصل توحید (خداوند در ذات خود یگانه و یکتاست)

اللَّهُ الصَّمَدُ ← بیانگر بی‌نیازی خداوند

لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ ← خداوند نه زاده شده و نه کسی را زاییده

وَ لَمْ يَكُنْ لَهُوَ كُفُوًا أَحَدٌ ← بیانگر اصل توحید (خداوند همتا و همانندی ندارد)

• اللَّهُ الصَّمَدُ: علت؛ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ: معلول

آیه ۱۶ سوره رعد: «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ» اشاره به توحید در ربوبیت

قُلْ أَ فَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ← اشاره به شرک در ولایت

لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا ← کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی‌تواند بر دیگران ولایت داشته باشد.

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَ الْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَ النُّورُ

أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ - اشاره به شرک در خالقیت
 قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ - اشاره به توحید در خالقیت
 وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ - بیانگر اصل توحید (توحید در همه صفات)

درس سوم

*بر آستان جانان گر سر توان نهادن   گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد (حافظ)

حافظ در این بیت اشاره به این دارد که با توحید عملی، می توان به سربلندی و عزت رسید.

«إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»

چون تنها خداوند، پروردگار ماست (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ): علت؛ شایسته پرستیدن است (فَاعْبُدُوهُ): معلول

بندگی و پرستش خداوند، تنها راه مستقیم هدایت است.

* امام علی (ع): تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی ها؛ چرا که شما در برابر همه اینها حتی سرزمین ها و چهارپایان مسئولید. خدا را اطاعت کنید و از عصیان او پرهیزید.

این حدیث از حضرت علی (ع) به بعد فردی توحید عملی اشاره دارد.

«أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا»

آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت، آیا تو ضامن او می باشی [و به دفاع از او برمی خیزی]؟

با سرسپردگی در برابر بت درون (هوای نفس) و یا بت بیرون (شیطان و طاغوت)، فرد دچار شرک عملی در بعد فردی می شود.

ضمانت پیامبر، برای کسی که هوای نفس را معبود خود قرار داده، تأثیری ندارد.

«وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ وَ خَيْرُنِ اطمأن به و إِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»

فردی که با تردید و به طور یک جانبه خداوند را می‌پرستد، شخصیتی ناپایدار دارد و در برابر خوشی‌ها و سختی‌ها، سریعاً تغییر موضع می‌دهد. (با خیری آرام می‌گیرد و با شری، از خدا رویگردان می‌شود)

این افراد (پرستندگان با تردید و یک جانبه) هم در دنیا و هم در آخرت زیان می‌بینند که خداوند از آن به عنوان زیان آشکار (الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) یاد کرده است.

□ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ»

آیه به شرک عملی در بعد اجتماعی اشاره دارد.

مومنان، با دشمنان خداوند و دشمنان خود دوستی نمی‌کنند ← زیرا آن‌ها به دینِ حق که برای مومنان آمده (یعنی اسلام) کفر ورزیده‌اند.

منبع: سه‌سطحی دین و زندگی، 97/8/4

8- در بیان پیامبر عظیم‌الشأن اسلام (ص): «تفکروا فی کلّ شیء» شناخت چیستی خداوند موصوف به چه صفتی است و چرا؟

- (1) ممکن - زیرا لازمه شناخت هر چیزی، احاطه و دسترسی به آن است.
- (2) ناممکن - زیرا شناخت خداوند از طریق تفکر در نعمت‌های الهی تا حدودی امکان‌پذیر است.
- (3) ناممکن - زیرا لازمه شناخت هر چیزی، احاطه و دسترسی به آن است.
- (4) ممکن - زیرا شناخت خداوند از طریق تفکر در نعمت‌های الهی تا حدودی امکان‌پذیر است.

منبع: سه‌سطحی دین و زندگی، 99/2/19

57- قرآن کریم، خطاب «أنتم الفقراءُ الی الله» را در خصوص کدام گروه به کار می‌برد و علت ستوده بودن خداوند را چه چیزی

معرفی می‌کند؟

- (1) عموم مردمان - دست‌اندرکار بودن خداوند در تدبیر امور
- (2) خصوص مؤمنان - بی‌نیازی انحصاری خداوند از همه موجودات
- (3) عموم مردمان - بی‌نیازی انحصاری خداوند از همه موجودات
- (4) خصوص مؤمنان - دست‌اندرکار بودن خداوند در تدبیر امور

منبع: سه سطحی دین و زندگی، 99/3/23

70- سرچشمه بندگی چیست و نمود آن در کدام عبارت متجلی شده است؟

- (1) فقر - «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
- (2) آگاهی - «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
- (3) فقر - «مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ»
- (4) آگاهی - «مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ»

منبع: سه سطحی دین و زندگی، 99/1/15

96- اگر برای خداوند این حق را قائل شویم که هرگونه تصرف، فقط و فقط شایسته ذات مقدس اوست، بر باور خود به کدام

آیه مبارکه اذعان داشته‌ایم و علت این اعتقاد، کدام امر است؟

- (1) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» - باور به وحدانیت خدا در مالکیت
- (2) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» - عقیده به توحید در ولایت
- (3) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - باور به وحدانیت خدا در مالکیت
- (4) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - عقیده به توحید در ولایت

منبع: سه سطحی دین و زندگی، 98/10/27

101- امیر مؤمنان علی (ع) در مناجات خود با خدای متعال، کدامیک را باعث افتخار خود معرفی کرده است و با توجه به مراتب توحید، با کدام آیه شریفه هم‌آواست؟

- (1) تو پروردگار منی - «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
- (2) تو عزت منی - «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
- (3) تو عزت منی - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
- (4) تو پروردگار منی - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»

منبع: سه سطحی دین و زندگی، 98/8/3

127- اگر از ما بپرسند: «در چه صورتی جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟» و «چرا خداوند زاینده و مولدی ندارد؟»، به کدام عبارت‌های قرآنی تمسک می‌جوئیم؟

- (1) «خلقوا کخلقه» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
- (2) «یستوی الاعمی و البصیر» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
- (3) «خلقوا کخلقه» - «اللَّهُ الصَّمَدُ»
- (4) «یستوی الاعمی و البصیر» - «اللَّهُ الصَّمَدُ»

منبع: سه سطحی دین و زندگی، 98/3/24

136- بی‌ثباتی در شخصیت، ثمره نامیمون چیست و در کدام عبارت قرآنی تجلی یافته است؟

- (1) ترحیح دادن اوامر الهی بر فرمان‌های هوای نفس و قدرت‌های مادی - «لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ»
- (2) ترحیح دادن اوامر الهی بر فرمان‌های هوای نفس و قدرت‌های مادی - «فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ»
- (3) تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت - «فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ»
- (4) تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت - «لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ»

منبع: سه سطحی دین و زندگی، 99/3/9

143- درک انسان آگاه از عبارت شریفه «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» التزام او به مفاد کدام آیه شریفه را در پی دارد؟

- (1) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»
- (2) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
- (3) «قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ»
- (4) «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»

منبع: سه سطحی دین و زندگی، 98/8/17

169- آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ ...» چه دلیلی را بر عدم دوستی و مهربانی با دشمنان خدا

معرفی می‌کند؟

- (1) «تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ ...»
- (2) «إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ»
- (3) «خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ»
- (4) «قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ»

.....منبع: سه‌سطحی دین و زندگی، 98/10/27

178- از تدبّر در مفهوم کدام عبارت شریفه، می‌توان دریافت: «خداجویی در فطرت هر انسانی وجود دارد، اما انسان در یافتن

مصدق حق گرفتار خطا و اشتباه می‌شود؟»

(1) «فان اصابه خَيْرٌ اطمأنَّ به وَاِنْ اصابته فتنَةٌ اَنقلبَ عَلٰى وجهه»

(2) «كُلًّا نمد هَوْلًا و هَوْلًا من عطاء ربك و ما كان عطاء ربك محظورًا»

(3) «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ افانت تكون عليه و كَيْلًا»

(4) «ذلک بما قَدِّمْتَ ایدیکم و اَنَّ الله لیس بظلامٍ للعبید»

پاسخ ها

8-گزینه «3»

با توجه به حدیث «لا تفکروا فی ذات الله ...» تفکر در ذات و چیستی خداوند ممنوع است چون با فعل نهی آمده است (لا تفکروا) و علت این است که لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و خداوند حقیقتی نامحدود دارد لذا این امری ناممکن است.

57-گزینه «3»

در آیه «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»: «ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خدا است که [تنها] بی نیاز ستوده است»، نیازمند خطاب کردن همه مردمان و بی نیازی انحصاری خداوند مطرح شده است و علت حمید و ستوده بودن خداوند غنی و بی نیاز بودن اوست.

70-گزینه «2»

آگاهی، سرچشمه بندگی است. پیامبر اکرم (ص) با آن همه مقام و منزلت، عاجزانه از خدا می خواهد که لحظه ای لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند: «اللهم لا تکن الی نفسی طرفه عین ابداء».

96-گزینهٔ «3»

توحید در ولایت به این معناست که هرگونه تصرف در جهان، حق خداوند و شایستهٔ اوست که در آیهٔ مبارکهٔ «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» جز او هیچ سرپرستی برای آنان نیست و او در فرمانروایی خویش هیچ کس را شریک نمی‌سازد.» اشاره شده است. علت توحید در ولایت، توحید در مالکیت است. یعنی، از آن‌جا که خداوند مالک حقیقی جهان است، بر آن ولایت نیز دارد.

101-گزینهٔ «4»

امام علی (ع) مقام ربوبیت و پروردگاری خدای متعال را افتخار خود بیان داشته‌اند و عزت خود را در بندگی خدای متعال دانسته‌اند و آیهٔ شریفهٔ «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» بیانگر توحید در ربوبیت است.

127-گزینهٔ «3»

طبق آیهٔ شریفهٔ «ام جعلوا الله شركاء خلقوا كخلقه فتشابه الخلق عليهم»، در صورتی‌جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند که غیر خدا، مثل خداوند آفرینشی داشت و از آن‌جا که خداوند، بی‌نیاز مطلق است، لذا به فرزند یا والدین نیاز ندارد و این موضوع در آیات شریفهٔ «الله الصّمد لم يلد و لم يولد» در سورهٔ توحید، مورد تأکید قرار گرفته است.

136-گزینه «3»

تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد؛ شخصیت بی‌ثبات انسان مشرک، در آیه «فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ» با آرامش خاطر یا رویگردانی از خدا در هنگام خیر یا شر نشان داده شده است.

143-گزینه «2»

هرچه انسان آگاه نیاز و فقر خود به خداوند متعال را بیشتر احساس کند (علت) که آیه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» به آن اشاره دارد، ناتوانی و بندگی (عبودیت) خود را بیشتر ابراز می‌کند (معلول) که آیه شریفه «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» نیز به عبودیت خداوند اشاره دارد.

169-گزینه «4»

آیه یک سوره ممتحنه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ» ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، [به گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید. حال آن که آنان به دین حق که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند.

178-گزینۀ «3».....

مطابق با آیه شریفه «ارایت من اتخذ الهه هواه...»، خداجویی در فطرت هر انسانی وجود دارد، اما ممکن است انسان در تشخیص مصداق حق دچار اشتباه شود. کسی که هوای نفس خود را معبود خود بگیرد، در یافتن مصداق حق و تشخیص معبود واقعی که در فطرت هر انسانی نهاده شده است خطا کرده است.